

Adaptácia dieťaťa v materskej škole

Vstup dieťaťa do MŠ je jeho prvým krokom do spoločnosti. Ten prináša so sebou množstvo zmien, s ktorými sa dieťa musí vyrovnáť. Problémy však nemá len dieťa, ale i rodičia a v neposlednej miere i učiteľky MŠ, napriek tomu, že sa môžu oprieť o profesionálne skúsenosti. Ťažkosti pri začleňovaní sa do kolektívu sú individuálne, vychádzajú z predchádzajúcich skúseností a osobnosti toho ktorého jedinca.

Hľadáme spolu cestu, ako tento problém zmierniť. Dôležitými vlastnosťami, ktoré vplyvajú na plynulú adaptáciu dieťaťa v MŠ sú jednotnosť, dôslednosť a trpezlivosť zo strany rodičov a učiteľov.

Pojem „adaptácia“ – sa v pedagogike používa v súvislosti s otázkami prispôsobivosti a prispôsobovania dieťaťa podmienkam rodinného, školského, mimoškolského prostredia. Psychológia pod pojmom „adaptácia“ rozumejú zmenu citlivosti, ktorá nastáva následkom prispôsobenia sa zmyslového orgánu vplyvom naň pôsobiacim.

Prijatie dieťaťa do materskej školy má byť matersky vrelé, privítanie je zo strany učiteľky, detí, ale aj z prostredia. Nové prostredie vzbudzuje u dieťaťa rešpekt, zvedavosť.

Adaptačný proces prebieha jednotlivými etapami:

ETAPA Č. I. - ORIENTAČNÁ

Dieťa v MŠ:

- stavia sa do úlohy pozorovateľa,
- spracováva množstvo podnetov a problémov,
- sa nadviazať kontakt s rovesníkmi,
- nezaujíma sa o ich aktivity,
- rozpráva ticho, jednoslabične alebo vôbec,
- nehrá sa, a ak áno, tak nie veľmi intenzívne,
- je uzavreté, zdržanlivé,
- dieťa trpí nechutenstvom, odmieta sa stravovať.
- je uzavreté, zdržanlivé,

Dieťa doma:

prežíva to, čo dospelí po namáhavom dni,

je neisté, unavené hlukom a množstvom podnetov,

túži po klúde, chce si odpočinúť,

obmedzuje mnohé zo svojich činností, s ktorými sa zaoberal pred vstupom do MŠ,

zje všetko, čo pred neho predložíte, pretože jedlo v MŠ odmietlo,

potrebuje spracovať svoje dojmy a zážitky.

Úloha rodiča:

nelúčiť sa s dieťaťom dlho / pri dlhom lúčení dieťa zneistie, nakoľko neobvyklé správanie rodiča podporí jeho strach /,

ak má možnosť, ponechá dieťa dopoludnia v MŠ a poobede si ho vyzdvihne,

po návšteve v MŠ dá dieťaťu možnosť odpočinku,

nezaťažuje dieťa väčšími aktivitami / nákupom, prechádzkami, pobytom na ihrisku.../,

nezaťažuje dieťa inými životnými zmenami / sťahovanie, narodenie súrodenca, nezhodami v rodine.../,

zosúladi poriadok doma s poriadkom v MŠ,

neprerušuje pobyt v MŠ.

Úloha učiteľky:

rešpektuje u dieťaťa úlohu “pozorovateľa”,

podporuje konanie dieťaťa,

pomocou hier umožňuje prijímanie informácií,

spostredkuje dieťaťu najdôležitejšie pravidlá a normy správania,

oboznami dieťa s najdôležitejšími priestormi /trieda, umyváreň, WC, jedáleň, spálňa/,

dovolí dieťaťu ponechať obľúbenú hračku, vec,

vytvorí priestor na odpočinok,

umožní spoločný pobyt s “pevným bodom” – kamarát, súrodenec, ak to dieťa potrebuje,

na konci týždňa rozohrá zaujímavú hru na pokračovanie.

ETAPA Č. II. - SEBAREALIZÁCIA

Dieťa v MŠ:

je ochotné podniknúť prvé pokusy o kontakt s rovesníkmi

pokúša sa presadiť v skupine,

začína viac komunikovať,

hľadá ochranu u dospelých, ak má ťažkosti s rovesníkmi,

rýchlo sa unaví / spory medzi deťmi pri presadzovaní sa v skupine /,

snaží sa upútať pozornosť všetkými prostriedkami,

vyberá si len jedlá z domu, naďalej málo je.

Dieťa doma:

pôsobí nevyrovnané,

často sa mení jeho nálada,

pokúša sa upútať pozornosť všetkými prostriedkami,

plače, ak chcú rodičia odísť /keď zabezpečuje dozor jeho známa osoba/,

je odmietavé, chce opak toho, čo sa mu ponúka,

ráno je plačlivé, aj keď šlo večer skoro spať.

Úloha rodiča:

nepreerušuje pobyt v MŠ,

nelúči sa s dieťaťom dlho,

nezaťažuje dieťa väčšími aktivitami, podporuje priateľstvá v MŠ /na ihrisku, doma /,

rešpektuje správanie dieťaťa.

Úloha učiteľky:

upevňuje normy a pravidlá správania v MŠ

ooboznamuje dieťa s ostatnými zamestnancami MŠ,

ooboznamuje dieťa s ďalšími priestormi MŠ /dvor.../,

pomáha pri riešení konfliktov, predchádza im,

nemení pravidlá a normy správania sa v MŠ / zosúladenie pôsobenia obidvoch učiteliek v triede /,

dovolí dieťaťu ponechať si obľúbenú vec.

ETAPA Č. III. UKEUDNENIE A VYROVNANIE

Dieťa v MŠ:

správanie dieťaťa sa blíži k norme,

je istejšie v priestoroch MŠ, podriaďuje sa normám a pravidlám správania sa v MŠ,

prejavuje deťom svoju náklonnosť,

zaujíma sa o aktivity iných detí- napodobňuje vzory

začína lepšie jesť, odmieta len neobľúbené jedlá.

Dieťa doma:

dieťa je telesne vyčerpané,
rýchlo sa unaví,
pôsobí ako “duchom neprítomné”,
nepokúša sa večer zostať dlho hore,
je duševne ľahostajné.

Úloha rodiča:

neprerušuje pobyt v MŠ, podľa možnosti ani na jeden deň,

podporuje nové priateľstvá v MŠ / doma, na ihrisku, v parku /,

predlžuje

pobyt v MŠ i na popoludnie,

rešpektuje psychosomatickú záťaž u dieťaťa,

Úloha učiteľky:

upevňuje normy a pravidlá správania,

zapája dieťa do činnosti vo väčšej miere.

Odlúčenie od rodiny je ťažká emočná situácia v živote dieťaťa. Dieťa má strach v novom sociálnom prostredí, ktoré vyvoláva separácia od matky, otca a nové sociálne situácie. Základom adaptácie je hneď od začiatku dieťa zbaviť strachu a pomôcť mu nadobudnúť istotu v novom sociálnom prostredí.

Prechod dieťaťa z rodiny do MŠ uľahčíte i tým, že nebudete rozoberať s dieťaťom vlastné obavy z jeho adaptácie v MŠ. Často sa stáva, že dieťa je pokojné, ale keď zbadá, že rodič je neistý, ba má slzy v očiach, nechápavo sa rozplače.

Dieťa je istejšie a slobodnejšie, ak má osvojené hygienické návyky a zručnosti pri starostlivosti o svoju osobu / obliekanie, obúvanie, použitie vreckovky, toaletného papiera.../. Nerobte už odteraz za svoje deti to, čo môžu urobiť samé. Dôverujte im, určite to zvládnu, pokiaľ ich k tomu slovne povzbudíte.

Okienko pre rodičov

Ako doma pomôcť dieťaťu pri nástupe do materskej školy

Keď príde ten čas, že vaše dieťa začne potrebovať osamostatnenie a kolektív iných detí, môžete mu tento míľnik života uľahčiť tým, že mu umožníte zbierať skúsenosti už predtým. Pomôžte mu s požiadavkami vysporiadať sa postupne, a tak predísť rôznym komplikáciám, ktoré podobné zásadné zmeny u detí prináša.

- **Umožnite mu styk s rovesníkmi**

na ihrisku, alebo v materskom centre, aby sa postupne učilo ako vychádzať s inými deťmi, ako uzatvárať kompromisy, deliť sa, alebo trpezlivo počkať na nejakú vec, hračku.

- **Trénujte odlúčenie.**

Už pred vstupom dieťaťa do škôlky by sa malo vedieť kratšiu dobu zaobísť bez matky. Príležitostné odlúčenia umožnia dieťaťu získať istotu, že mama mu neutečie, ale sa vráti, ako sľúbila. Pozor, musíte sa vrátiť v dohodnutú dobu, aby vám dieťa mohlo dôverovať a venovať sa pokojne iným dôležitým činnostiam.

- **Zoznámte ho so škôlkou.**

Aby nebola pre nováčika škôlka cudzia, je ideálne, podľa možností konkrétnej MŠ ukázať dieťaťu jej priestory – nielen záhradu, dvor, ale aj šatňu, spálňu, herňu, jedáleň. Informujte sa o režime detí v škôlke a hovorte s ním o tom, aby si mohlo vytvoriť konkrétnu predstavu o tom, čo ho v novom prostredí čaká. Neidealizujte deťom pobyt v škôlke, jeho následkom môže byť totiž sklamanie až odpor. Nikdy sa škôlkou nevyhrádzajte: „Veď počkaj, tam sa s tebou nebudú babrať“.

- **Usilujte sa zlepšiť samoobslužné návyky**

dieťaťa ako je obliekanie, obúvanie, stolovanie a hygienické návyky. Buďte pri tom trpezliví, u dieťaťa to pomôže zvýšiť sebaistotu a tým pocit pohody v novom prostredí.

Pred vstupom do materskej školy musí mať každé dieťa **osvojené základné hygienické návyky** a musí ovládať **základy stolovania**. To znamená, že dieťa nesmie nosiť plienky (ani na spanie) a malo by mať snahu jesť lyžicou a piť z pohára.

DOMÁCI TEST

Oblasti, ktoré musí mať dieťa pred nástupom do školy dostatočne vyvinuté.

Skúste si na zopár otázok odpovedať.

POZORNOSŤ:

- Vie Vaše dieťa zamerať pozornosť na jednu činnosť asi 20 minút?
- Obsedí aspoň polhodinu, ale nie pri hre, ktorú si samo vyberie?
- Vie kontrolovať svoje impulzy a rýchle nápady, “rozmysli si” čo povie, či urobí?

PAMÄŤ:

- Dokáže si zapamätať štyri alebo päť slov, ktoré mu povieťe?
- Vie ich vzápätí zopakovať?
- Keď mu ukážete aspoň štyri obrázky z pexesa, dokáže ich vyhľadať medzi ostatnými?

ČÍSELNÉ PREDSTAVY

- Vie určiť na obrázku čo znamená: pred, za, pod, vedľa...?

- Ukáže na sebe, ktorá je jeho pravá ruka či ľavá ruka?
- Orientuje sa v číslach?
- Napočíta do 10, povie koľko je na stole tanierikov, či iných predmetov?
- Dokáže ich správne spočítať ak ich je menej ako desať?

JEMNÁ MOTORIKA, GRAFOMOTORIKA

- Drží správne ceruzku?
- Nakreslí správne postavu človeka, geometrické tvary?
- Má pri kreslení voľné kĺby ruky, ktorou kreslí, rameno, lakeť, zápästie?

VIZUÁLNE VNÍMANIE:

- Rozlíši, kedy sú jednoduché obrázky rovnaké a kedy zrkadlovo otočené?

REČ:

- Vie sa vyjadrovať správne?
- Dobre artikuluje?
- Vyjadruje sa gramaticky správne?

SLUCHOVÉ VNÍMANIE:

- Dokáže rozlíšiť rovnaké a rôzne slabiky, napríklad truf-trať, nyvl-nydl a slová koza-koža, zbraň-z brán, sedí-cedí...
- Vie vytlieskať slovo na slabiky, keď mu ukážete ako sa to robí?
- Vie povedať na aké písmeno sa začína a končí jeho meno, prípadne iné slová?

Ak na väčšinu otázok boli vaše odpovede záporné, spravíte lepšie, ak ešte pred zápisom dieťaťa do školy požiadate o odborné vyšetrenie jeho školskej zrelosti v najbližšej Pedagogicko-psychologickej poradni. V poradni by Vám mali poradiť, či je už dieťa zrelé, alebo má len drobné nedostatky v oblastiach, ktoré je možno cvičením vylepšiť (jemná motorika, pamäť, výslovnosť). Ak nie je, poradňa vydá odporúčacie stanovisko na odklad školskej dochádzky. V tomto smere Vám veľmi ochotne a odborne poradia aj učiteľky našej MŠ.

Posúdenie školskej zrelosti odporúčame zvlášť u :

- letných detí, narodených medzi májom a augustom pred šiestimi rokmi;
- nezrelých detí, neposedných, netrepeživých, hyperaktívnych detí;
- detí, ktoré sa necítia dobre medzi deťmi, sú samotárske, uzavreté, precitlivené;
- detí, ktoré sú pohybovo málo obratné, alebo sú príliš malé na to, aby mohli sedieť v lavici;
- predčasne narodených detí, či takých, pri ktorých mali mamičky rizikóvu graviditu;
- detí, ktoré navštevujú logopéda, alebo majú oneskorený vývin reči;
- dieťaťa, ktoré veľmi nerado kreslí alebo má výrazné ťažkosti pri učení sa farieb, nezaujíma ho učenie ani veci okolo seba,